بەرلىك سانى 6 تيىن.

جەر جۇزىنىڭ ەڭبەكشىلەرى بىرلەسىڭدەر!

ЭНБЕКШИ
КАЗАК
ЕЖЕДНЕВНЫЙ ОРГАН
ЦИК и Крайкома В. К. П. (б)
КАЗРЕСПУБЛИКИ.
Год издания пятый.
Адрес: Кзыл-Орда, редакция газеты „Энбекши Казак".

گازەت باعاسى:
ءبىر ايعا 1 سوم 45 تيىن
ەكى ايعا 2 سوم 80 تيىن
ءۇش ايعا 4 سوم 50 تيىن

جارنامانىڭ باعاسى:
1-بەتتە بەتىنىڭ جولى 50 ت.
باسقا بەتىندە 35 ت.
سوڭعى بەتتە 30 ت.

قالىڭ قوسشىلار كەڭسەسىنىڭ 21-ءنشى جىلعى اپرەلدىڭ 10-ى مەن ىرىندەن شىعادى.

كەڭسە ورداعا، بارلىق پوشتا ورىندارىنا، ..."ەڭبەكشى قازاق" قا جازىلۋشىلار قابىل ەتىلەدى.

قازاقستان ولكەلىك كوميتەتى
مەن ولكەلىك ۆ. ك. پ. (ب) كوميتەتىنىڭ گازەتى.

1921-ءنشى جىل نويابردىڭ 7-سىندە شىعا باستادى.

باسقارما مەن كانتور ادرەسى:
قىزىل وردا، بۇرىنعى پوشتا ءۇيىنده.

جالپى وداقتىق كوممۋنيس (بولشەۆيك) پارتياسى.

ەڭبەكشى قازاق

كۇندە شىعادى.

№ 65 (502) — 1926 جىل، مارتتىڭ 25-ى، سەيسەنبى — № 65 (502)

قىتايدىڭ قالىق اسكەرلەرى ءبىتىم جوباسىن كورسەتتى.

ءشىتە ەزىمان ۇلتتار بىرلىگى جاقتاپ وتىر

قىتايدا.

ۇلتتار بىرلىگىنەن ايتقان كەرمەن وكىلدەرى.

شارۋاشىلىق ناۋقانى — ەڭبەكشىلەر قامى.

كوبىرەك تارالۋى ءتيىس.

ەگىستىكتى قارىز جىبەرۋ.

رومىنيدىڭ كوممۋنيس جاستار وداعىنىڭ ءبىر كۇنگى قاۋلىسى — ءبىر جارىلىس.

امەريكا

كومەنتەرنى ۇلداعى

تىنىش — زىيان قالىبى.

ۇلتتار بىرلىگىنىڭ سەسسياسى.

ارىكسىز ارالاسۋ.

شارئۋاشىلىقتىڭ وركەندەۋىنە كاپەرەتسىيە سەبەب.

كاپەرەتىپ جونگە قويىلماي، اۋىل شارئۋاشىلىغى العا باسپايدى.

ەرىكتى ەكىرامى مىق (كەنەمىق) اۋدان كەڭەستەرىنىڭ ٴبىرىنشى سيەزى.

ەكىرامى - مىق اۋدان كەڭەستەرىنىڭ ٴبىرىنشى سيەزى اشىلدى

سيەزدىڭ ٴبىرىنشى ٴماجىلىسى، سيەز، 17-ىنشى مارت كۇنى كەشكى ساعات 3 جارىمدا بولىنىپ كەنەمىق تۇڭكەرىس اتقارۋ كامىتەتىنىڭ ٴتور اعاسى باباش ۇلى ناراپىنان اشىلىپ تومەندەگى ماز مۇندا سوزدەر سويلەندى:

-كەنەمىق ەڭبەكشىلەر زاكىلى سەزدەردى اۋدان ٴبىرىنشى كەڭەس سيەزىنىڭ اشىلۋى، ...

مانى بىيلىعانا شىعار. ٴامىردىڭ، ونىڭ قول شوقپارلارى بولعان ... كەڭەستەر ۇكىمەتىنە قارسى ۇستاعان قارۋى باسپاشىلار بولاتۇن. باسپاشىلاردان قاشاما مەرە كە كورگەندەرىن جۇرت وزدەرى ايتار.

-سىزدەرىڭ وسى ئۇرمان جابىڭىز ٴامىردىڭ بەگىنىڭ جۇرتى، ٴامىردىڭ قولقىنى ...

ساۋداجەلدامەداي بولماسا ەكەن.

قازالى ۋيەزى. قازامىستانىڭ ٴجۇن ميناينۇن ەكەسىنىڭ قارامانشىدامى ٴبولمى ... ساۋدەگەرلەر ارقىلى ... ٴجۇن - جابامەنى وزدەرى تەلەگەن ٴبالى بەن الىپ، ارادان كوپ پايدا كوردى. ...

كاپەرەتىپ تاۋارىنىڭ ٴتوزى كەم.

قازالى ۋيەزى. قازالى - ساۋداسى قىزۋ قالا. توكمەكتەگى ماعىنا ٴبارى دەقازالىنى بازارلايدى. ...

تال - وكىمدە كاپەرەتىپ جوقمىسى.

بوكەي ۋيەزى. تال وكىم اۋدانىندا بۇرىن ٴبىر نەشە بۇرەت كاپەرەتىپ اشىلسادا، بەسىنداعى ادامدارىنىڭ كەسىرىنەن جابىلىپ قالىپ ەدى. ...

ولكەلىك كەڭەس پارتيا مەكتەبىنى ٴجايى.

ولكەلىك كەڭەس پارتيا مەكتەبىنىڭ جانىنداعى پارتيا ۋياسىنىڭ بۇيراستىنا قايتا سايلاۋ بولدى. بۇرىنعى بۇيرانىڭ بەرگەن ەسەبىنە قاراعاندا ۋيەدا اسىرىپ جونىندە: بۇيرانىڭ 21 وتىرىسى بولىپ پارلىمى 58 ٴتۇرلى ماسەلەلەر تالقىعا سالىنعان، ...

... سوم 83 ٴتيىن، كورسانتتارعا 3302 سوم 30 ٴتيىن، كىيىمگە 7189 سوم، تاماققا 7055 سوم 60 ٴتيىن الىنعان.

گۋبەرنە قابارلارى.

●● ەمبى. قالاداعى مۇزەيىنىڭ كەڭەسى قازاقتىڭ ادەت - سالتىن كورسەتەتۇن ٴبولىمىن ۇزراپىپ جاتىر. قازاقتاردىڭ تۇرمىسىن ٴجانا مادەنيەتىن كورسەتەتۇن ٴتۇرلى نارسەلەر كەلتىرىلۋدە. ...

●● ەمبى. گۋبەرنەدە ٴقارى شوپتەر كوپ اق، ...

سارىدىڭ ۋيەزدىك اتقارۋ كامىتەتىنىڭ ەسەپتى بايانداماسى، 4) ەكى بولىستىق اتقارۋ كامىتەتتەرىنىڭ بايانداماسى ...

●● اقتوبە. مارتتىڭ 20 سى كۇنى اقتوبە گۋبەرنەلىك اتقارۋ كامىتەتىنىڭ ٴبۇرىنشى سەسسياسى شاقىرىلادى. ...

ازىرلۋ ٴىسى 95 پۇرسەنت ورىندالدى. ازىرلەنگەن مايدىڭ جالپى سانى 128 مىڭ 381 پۇت.

●● سەمەي. ٴبىر ۋاقىتتا قالادا ونىڭ تابىسى بولعان ەدى. ...

●● تاشكەنت. 8 III. ەڭبەكشى ...

كو كسته م.

موندای قاتشمان ٴىس كورتمۇگە بولايمى.

ايەلدەر تىرشىلىگى.

اۋلىەاتا ۋيەزىندە ايەلدەر جۇمىسى.

قازاق ايەلدەرى اراسىنداعى جۇمىس 25 - جىلداڭ ورتاسىنان بەرلى جاقسى جولعا سالىندى.

كازىرگى ۋاقىت اۋلىەاتا ۋيەزىندە قازاق ايەلدەرىنەن پارتيياعا مۇشە بولىپ ۇلگەن 3، كاندىيدات 5 قوسشى ۋيمىندا مۇشە بولعان ايەلدەر 500. بۇلاردىڭ 350 ى جۇن جۋاتىن مويكادا قىزمەت قىلادى. ايەلدەر بولىمىنىڭ وسى ۋيىمداسقان ايەلدەر اراسىنداعى جۇمىسى كادىمگىدەي جاقسى جولعا سالىنعان. مۇندايى ايەلدەر قامىز داندىرىلىپ، تولدارىنا اۋىرۋ- سىرقاۋ ۋاقىتىندا دارى - دارمەك الاتىن قاعاز بەرىلگەن. وزدەرى جۇمىستان سوڭ ساۋاتسىزدىق مەكتەبىندە وقىيدى.

مويكا جانىندا كيىم تىگىپ، كيىم ...

سايلاۋ ناۋقانىنىڭ قورىتىندىسى.

بىر اۋىزى بولدى

اۋلىەاتا ۋيەزىندە ...

بۇزىلعاندا اقتىمىندا، پيشپەك الداڭ اياق شەتىندە سايلاۋ ناۋقانى كوڭىلدەگىدەي بولىپ تىنىپ وتىر. بۇل ۋويازدا 6 اۋدانداي ەل بار. بارشىنداعى سەلسوۆەتتى ادامدار كەڭەسكە وتىرعىزدى. بۇل سايلاۋعا نارازىلار از بولدى. الدىڭعى اياق الىس شالعاق بولىپ باستالعاندا، سوڭى ...

... كوزى مەن كورىپ، كوڭىلى سەندى.

«تىلشى» № 9

قارا اباق قايتا ورالدى.

تورعاي - قارا تورعاي بولىسىنىڭ بولىستىق سايلاۋىندا ياتسا تۇسكەنىن بىرى سوزگە قاتىسا الماي جۇرگەن ازۋلىلار ارالاسىپ، ەسكى كۇندەرىن كوزدەرىنە ەلەستەتىپ ...

... ەلىڭ ولدىعان باستاپ اۋداندىق بولىستىق سايلاۋ بولدى ... ساياسي مەتەرلىگى ... اقتارىپ ...

سارتتىڭ 12ى، كەشكى ماجىلىسى.

سوتتىڭ تەرگەۋ جۇمىسى بىتىپ، ەكى جاقتىڭ قورىتىندى ايتىسى باستالدى.

زال تولعان قالىق، كەلۋشىلەردىڭ ...

استانا سوتىندا

لاۋى تىندى.

... اۋداننىڭ سايلاۋى بىر ...

«سودا»

قازاق تىلىندە جۇرگىزۋ ...

كەڭسەدە قازاق تىلى ورنالاسىپ دەپ قاشاننان ايتىپ كەلەمىز ...

ادامدا جاڭا قۇبىلىس، جاڭا نارسەگە ۋمتىلىپ مىنەز بولادى. اۋەس قويى ... كەلەدى.

زالالدى سەبەبى ... ادامدى سوقىر قىلادى.

كىتاپ جازۋعا كەلەلەك، بۇل جۇمىستاردا «سودا» بولادى ...

كورىستى ... ەلدەن ... وسى كۇنگە دەيىن ... ايداپ كەلەدى.

جەرگىلىكتى سوتتار ٴادىل بولسا

جالشىلار تەڭدىك الادى.

سوت ٴىسى

تۇركىستان ۋەزى - 3 نشى «بولىم قالىق سوتىندا» دەگىشى قازاقتىڭ 29 نشى ساعىندا باسىلعان اتى شۇۋلى قاشاق سىقاق، سارمان ايتىلىس ۋلدارىنىڭ قىلمىسى قارالىپ، قىلمىسى زاڭنىڭ 180نشى ستاتيا-سىنىڭ ەۋ، تارماعى مەن ايىپتالدى، 15 جىل قازاقستاننىڭ 4 نشى ۋتابىردەگى كەشىرىسىنە لايىقتاپ، ايىپتارىنىڭ جارتىسى كەشىرىلدى.

كوركەم.

* * *

قارا قىشىدان - مارتتىڭ 13ى كۇنى تابىي دوسقازى ۋلىنىڭ ەكى قاتىن العان قىلمىسى ٴىسى قارالىپ، ٴبىر قاتىنىن ايىردى. ٴوزىن ٴبىر جىل قالىق قىزمەتىن ىستەۋگە ۋكىم قىلدى. بۇل ۋكىمنىڭ 6ايىن كەشىردى.

2 - داكىر قۇلناس ۋلى مەن نۇربەيسى ايتوس ۋلىنىڭ قۇدا بولىپ قالىڭ مال العان ٴىسى سوتتىڭ ٴنىرە كەڭەسىنە قويىلىپ، ايىپكەردىڭ ٴبىرەۋى 66 دا، ٴبىرەۋى 77 جاستا بولعاندىقتان جازادان بوساتىپ، قالىڭ مالدارى قىزدارىنا الىنعان جاسىعان ۋكىمى كۇيىرىلگەن سوتتان بەگىلىپ كەلىپ، مالى اقشاعا كەسىلىپ قازىناعا سالىندى.

3-قويشىباي باۋكەل ۋلى مەن قاسقان كەلىمبەت ۋلى، باقان ەلىباس ۋلى، سانامامبەت جەتىمباي ۋلى دەگەن اتاقتى ۋرىلار 3 جىلدان 18 ايعا

دەيىن ۋكىم قىلىنىپ قاماۋعا الىندى. بۇرىن بۇل سىقىلدى ادىت-عۇرىپ قىلمىستارى تۇۋرالى قارالعاندا سوت بولىپ كوركەن جوق ەدى، جىيىلعان جۇرت تاڭىرقاپ مۇنان بىلاي وسىنداي قىلمىستار توقتالار دەسىپ تارادى.

قىراعى.

* * *

ۇرمىزدا، پىرالدىڭ 28ى كۇنى 9 نشى «بولىم قالىق سوتىندا» بالشى جاناتباي ۋلى داۋلەتباي مەن جالداۋشى باي قىيسىق ۋلى تۇرماعانبەتتىڭ ٴىسى قارالدى. داۋلەتباي ٴبىر جىلدا جالدانىپ، تۇرماعامبەت 2 تاي، ٴۇش قوي بەرەمىن دەپ الداپ جۇر ەكەن.

باي، ٴوزىنىڭ جاقىن ادامدان 2 كۇۋا سالىپ، داۋلەتبايدىڭ كۇۋلىسى بەرۋگە اقى ەكەن سوتقا بايدىڭ كۇۋلىسى جالتارتىپ باقىپ ەدى، ەرەۋىل ۋتىرىقى اشىلىپ كەتتى. جالشىنى قورعاعان دەگەندىك بولىمىندەگى باستىعى تاۋبىز ۋلى بولدى. سوتتا ٴبىر جىلدىق ەڭبەگىن جەپ جۇرگەنى انىقتالىپ، 80 سوم اقى بەرۋگە ۋكىم قىلدى. سوت ماجىلىسىندە جالشىلاردا جاي قالىقتا كوپ ەدى.

قىيسىق ۋلى بۇل ۋكىمگە رىيزا بولماي، كوپ سوتقا جولىعاماقشى بىراق بەرۋگە بەت تۇزەدى، ٴبىراق كوپ ٴومىردىڭ سوت-اسكەريسە، كەرەك قويا بىلاق.

ۇرمىزدا سوت قىزمەتى.

ۇرمىزدا 19 نشى اۋدانىنىق قالىق سوتى جانا ىمركۇشى مەكەمەسى بار. بۇل اۋداننىڭ قارا بوناق، ۇرمىز جانا جاركول بولىستارى قارايدى. بۇل اۋداننىڭ ورتالىعىنان قاشىق وتىرادى، ۇرمىزدان 350-400 شاقىرىم جەر ەلدىك، ەلمەن قاتىناسۋ وتە اۋىر، سوتقا جۇمىسى بار ادام شارۋالار كەلە المايدى.

اۋىس جۇلدىزدان بەرى قالىق سوتى جاركول بولىسىن ارالاپ، سوت قۇرىپ قايتتى. ٴبىراق جاڭادان جۇمىستى تەكسەرۋ وتىرعانى ەڭدىگە بولمايدى. انىقتاپ بولىستا كەڭەس وكىمەتى كەلگەندە سوت دەگەندى كورمەگەن قولى تەڭسىزدىكتە جەتىپ وتىرعان كەمبەلەر تولىپ جاتىر. كەڭەس سەيىر-تىنە كەمبەلەر ەلدە سوتتىڭ جوقتىعىن، بولىستا قالالى جەردەن بەرى كەلمەي-تۇعىن ايتىپ، ەل ىشىندە سوت شەشۋىن كۇتەتىندە سوتتان سۇراۋعا قارار قىلعان ەدى. ماعان بۇل تىلەكتى قارايانعا بابايسىلى. وسىنداعى ەل ىشىندە كوپ بارىپ جۇرگەن سوت قىزمەتكەرلەرىنىڭ جول قاراجاتىنىڭ جوقتىعى، بولىستارداعى التى ايدان بەرى جولدا جالعاسى 8 سوم جال اقىسى 45 سوم، ٴسوۋتەپ، قىسقا، ٴجۇبىن كۇرەڭۋگە كەلمەگەن ىكتەن سوت قىزمەتكەرلەرى بالىمىنە نىكە كورسەتە الماي وتىر.

جول شەشىلى جەتكىلىكتى بولسا سوت قىزمەتكەرلەرى بۇل نىشىنە بارىپ تۇرا الار ەدى. سوتتان جاسى تۇتەتىن بولار ەدى، وسىنداي جاقتارىن تۇز قىلىپ كەرەك.

توقىان ۋلى مامىرۋم

ٴپاتىيق ٴامىرقان ٴولدى.

(1887 - 1926 جىل)

مارتتىڭ 9 ى كۇنى قازاندا تاتار ۋلتىنىڭ اتاقتى جازۋشىسى ٴپاتىيق ٴامىرقان ٴولدى.

ٴپاتىيق از ٴومىرىندە ٴوز ۋلتىنىڭ ۋيانۋ داۋىرىندە قالامى مەن كوپ ەڭبەك سىڭىرگەن ادام.

1905 جىلعى قوزعالىستان كەيىن ۋرسەي ۋساق ۋلتتارىنىڭ باسىندا تۇنەرگەن پاتشالىق وتارشىلدىقتىڭ قارا بۇلتى ٴبىر از سەرپىلگەندەي بولىپ، سول داۋىردە تاتار ۋلتىنىڭ جازبا ادەبيەتى ٴورىستەن كەڭەيۋگە بەت الدى. وسىنۋ مەن قاتار تاتار جۇرتشىلىعى دۇنىيەسىندە افىندىقتا ابدوللا توقاي، كوركەم ادەبيەتتە ٴپاتىيق، تەاتر شىلىكتە عاليي اسقار كامال، ۋلت ساعىناسىندا ابدوللا كارىي سىقىلدى كوشەلەر تۋدى.

بۇلار، سول ۋاقىتتىڭ ەڭ ايىنا قاراي تاتار الەۋمەتىن جاڭا جۇرتشىلىق تاربيەسى جاڭا بەت اشتى.

ٴپاتىيق، تاتاردىڭ كوركەم ادەبيەتىندە «جاستار»، «تاتار قىزى»، «ٴپاتىۋللا قازىرەت»، «عابدۋلباسىر ماشىقتىعى»، «ٴتەكسسىزدەر» سىقىلدى سىكىرىپ جازعا تاتار تۇرمىسىنىڭ ٴوزىپ ادەبە، جاپلى سالتىن كەلسەلدى سىۋرەتتەپ، ٴسوز ٴتىزىمىنىڭ سىپاي سىلا كىسىن، ٴجۇزىگە تۇرلەندىرىپ اشتى «ازىل مەن ايناما ٴتۇسىرىپ» قىمبات كىتاپتار جازىپ قالدىردى.

ٴپاتىيق، ٴبىراز ٴسوز مايدانىندادا الىسقان قالام قايراتكەرلەرىنىڭ ٴبىرى. تاتارىندا 1906 جىلدان بەرى كورىنەدى. سول ۋاقىتتاردا قازاندا بولشەبەكتىڭ قوسايىن اماشىپ شىعارىپ تۇرعان «ورالە» گازەتىندە جازىسادى. «ال-سلاق»، «الاڭ» ٴجۇر الدارىندا كوبە-كەتكەسى. جىيان سوڭىسى ۋاقىتىندا «قۇياش» گازەتىن شىعارىپ تۇرادى.

17 - جىلدىڭ توڭكەرىسى ۋاقىتىندا تاتاردىڭ قار ۋلتشىل الا-يازدارى، بۇاتتارى ۋلتشىلدىك ۋكىمەت قۇرىپ جاتقان كەزدە تاڭقىلىق كورسەتىپ كەرەنسكىلەردىڭ ارتىنان شۇبىرعان ۋاقىتتاردا ٴپاتىيق تۇرىپ ٴداتىلدى. كارىل مار كسىنىڭ كىتاپتارىن تاتار تىلىنە اۋدارىپ جاڭا بۇۋىنعا تاراتادى.

ٴپاتىيق ۋلتشىل ەدى. سوندىقتان كومۇنىسىنە ەمەس ەدى، كىتاپتار توڭكەرىسىن قۇرىشە تۇسىندى.

باپشىل زالىم مولدالاردان ٴۇزىپ دەگىمدى، جادىيدى، جانجالى مەن تاربيەلەگەن ٴپاتىيق تەرەڭ سوندايا بولماۋى جالپى تابىيعات زاكى ەدى.

توڭكەرىستەن كەيىن باسپا جۇزىنە شىققان انى، شۇعىلى كىتابىن كورمەدىك. ۋيتكەن مۇندا ۋرىستى جازبالارى تاتار كوركەم ادەبيەتىنىڭ تەڭگىزىنەن قالالى كىرىپىسى بولعانداعى ان ٴپاتىيقتىڭ ٴولىمى تاتار ۋلتىنا زور جوعالتۋ ەكەنى انىق.

ٴالى جاس ەدى، ٴومىرى ەدى. ۋاقىتسىز ٴولىم ٴۇمىت باۋىن قيىپ. تاتار جۇرتشىلىعى قاسىرەتىندە ۋزىلگەن توقابىپ، كارىپ ۋاقىتىپ ەمر قاتارىندا ٴبىر تۇيمە ٴداتتى.

ٴابدىراقمان بەگىش ۋلى.

ولكەلىك مەكەمەلەردە.

قازاقستاننىڭ شىكى ساۋدا كەمەسەرەتىندە.

قىزمەتكەرلەردى تاجىرىبەلى كەسەلدەردەن الىپ، مەكەمە ساۋدا ورىندارىنىڭ ٴىسىن كۇشەيتۋ دەپ قازاقستاننىڭ شىكى ساۋدا كەمەسەرتى ورالدىڭ شىكى ساۋدا مەكەمەسىنە بۇيىرىق بەردى، بۇل ماسەلە جونىندە گۇبىرنەلىك اتقارۋ كامىيتەتىنىڭ دە جاردەم بەرۋىن سۇراپ جاتىر.

ٴبىيداي مەن تارىعا بەلگىلەنگەن كەلىسىمدى باعانىڭ قاينا قارالۋى ورالدىڭ گۇبىرنەلىك شىكى ساۋدا مەكەمەسىنە بۇيىرىلدى.

ورالدىڭ كەي اۋدانىلارىندا اتىقتىڭ كەلىسىمدى جەتىن سارانىۋ سامار گۇبىرنەلەرىنىڭ باعاسىنا جەتكىزۋ جايى قارالماق.

شىكى بازارلاردى استىق بەن قامسىزداندىرۋ تاۋقىنىنا كابىرەتىپنەر-دەدە تارتۋداعى كەرەكتىكى ورال گۇبىرنەلىك شىكى ساۋدا مەكەمەسىنە ايتىلىپ جاتىر.

ورال گۇبىرنەسىندەگى ورتالىق-تان جەرگىلىكتى كەرەك جاراق كابەرەتىپى ازىرلەگەن اسىقتىڭ ٴوز جەرىنە، قالدىرىلۋىن قازاقستان شىكى ساۋدا كەمەسەرتى ورالدىقتان سۇراپ جاتىر.

ۋيشىك ۋەزىندە استىق جەتك-لىكتى ەمەس. سوندىقتان بۇل ۋەزدى استىق بەن قامسىزداندىرۋ ٴۇشىن جىل اياعىنا شەيىن ۋەزگە قانشا استىق كەرەك بولاتۋىن قازاقستاننىڭ شىكى ساۋدا كەمەسەرتى ورالدىڭ شىكى ساۋدا مەكەمەسىنەن سۇراپ جاتىر.

ورال گۇبىرنەسىنە ٴتورى كەسىپ تاۋارى اۋىل، قىستاۋعا تەگىس جەت-كىزىلمەي كەلەدى. قازاقستاننىڭ شىكى ساۋدا كەمەسەرتى ٴتورى كاسىپ تاۋا-رىن ەل ىشىنە كوبىرەك جەمەرتۋداعى كەرەكتىگىن كابىرەتىپ، ساۋدا ورىن-دارىنا ايتىپ كەلەدى. جۇۋىردا ورال-دىڭ شىكى ساۋدا مەكەمەسىنە بۇ-تۇۋرالى جانا بۇيىرىق جىبەرىلدى.

•• كەتكەن ەسەپ - قاي جار-مەڭكەسىنىڭ بەلتىرە، جىلدامى ەمەس ٴالى بەرىلگەن ەمەس. سوندىقتان قازاقستان شىكى ساۋدا كەمەسەرتى ورالدىڭ گۇبىرنەلىك شىكى ساۋدا مەكەمەسىنە ەسەپ سۇراۋ جۇمىسىن تاپسىردى. بولعۇنداعى ايىنشىلاردىڭ جاۋابىنا تارتىلۋىن بۇيىردى.

اعارتۋ قىزمەتكەرلەرى وداعىنىڭ ورتالىق باسقار-ماسىندا قىزمەت تاستاماق

قىزىل وردا ۋەزىندەگى وقىتۋ-شىلاردىڭ قىزىل وردا ۋەزدىك اتقارۋ كامىيتەتى سوڭىندا 2 جىلدان بەرى الا الماي جۇرگەن 5 ماڭ 5 ٴجۇز ەڭبەك اقىلارى بار ەكەن. ايرەمدىڭ 1 نە شەيىن سول ەڭبەك اقىلارىن بەرمەسە قازاقستان كەسىپ-شىلەر وداعىنىڭ ورتالىق باسقارماسىنىڭ رۇقساتى ايرەمدىڭ 1 نەن باستاپ قىزمەتتەن باس تارتۋعا ەركى بولعان.

قازاقستان ورتالىق اتقا-رۋ كامىيتەتىندە

ورتالىق اتقارۋ كامىيتەتىنىڭ جاۋاپتى قاتشىسى ارالباي ۋلى جولداس قىزمەت بەن ٴبىر ٴبىر ەرگە كەتتى. سەبەبى ونىڭ ورنىنا كۇزەمباي ۋلى جولداس ۋتىرانىش بولعان.

قازاقستان تاۋ-كەن قازۋ جۇمىسكەرلەرىنىڭ ورتا-لىق باسقارماسىندا

ٴۇيەندە بولادى

قازاقستان تاۋ-كەن قازۋ جۇ-مىسكەرلەرىنىڭ تۇبى 26 - جىلدىڭ ٴۇيىن ايىندا قىزىل وردا قالاسىندا بولسىن دەپ ماسكەۋدەگى ورتالىق كامىيتەتى بەكىتتى.

شارت جاسالىپتى

قازاقستان تاۋ-كەن قازۋ جۇ-مىسكەرلەرى وداعىنىڭ ورتالىق باس-قارماسى 2 ماڭ جۇمىسكەردىڭ ساۋات-سىزدىعىن جويۋعا، قازاقستاننىڭ «توتەنشە ساۋاتسىزدىق جويۋ» ورتالىق كەمەسىيەسى مەن جانا اعارتۋ كەمەسەرتى جانىنداعى ساياساتتىق اعارتۋ بولىمى مەن شارت جاساسقان ەكەن، جەرگىلىكتى ساۋاتسىزدىقتى جويۋ اۋداندىق مەكەمەلەردىڭ شارالىعىنان جۇمىس وتەسى جاقتانىن مكە الىپ، قازاقستان تاۋ - كەن قازۋ جۇمىسكەرلەر وداعىنىڭ ورتالىق باسقارماسى اۋداندىق ساۋاتسىزدىق جويۋ مەكەمەلەردىڭ جۇمىستارىن تەزداۋعا بەلسەنە كىرە ٴبىلى.

ساياساتتىق اعارتۋ ورىندارى اشىلادى

جالپى كەڭەس وداعىنداعى تاۋ-كەن قازۋ جۇمىسكەرلەر وداعىنىڭ ماسكەۋدەگى ورتالىق باسقارماسى جالپى تاۋ-كەن قازۋ جۇمىسكەرلەرىنىڭ ساياساتتىق ساۋاتىن كوتەرەتۇن جۇمىسكەرلەر قولىنىڭ ازدىعىن ەسكە الىپ، جۇمىسكەرلەر قولى جوق بولعان تاۋ-كەن قازۋ جۇمىسكەرلە-رىنىڭ قالىق ەرىندە «قىزىل ٴتۇرىش» (ساياساتتىق ٴبىلىم الاتىن ورىن) اشىلسىن دەگەن ەكەن. قازاقستان تاۋ-كەن قازۋ جۇمىسكەرلەرى وداعىنىڭ ورتالىق باسقارماسى دا وسى جوۋنى قولعا الىپ ساياساتتىق اعارتۋ ورىندارىن اشىلسىن دەپ جارىيالاعان.

عىلىم ورداسى ماڭىندا

قازاقستان اعارتۋ كەمەسەرتى جانىنداعى «عىلىم ورداسى» مەن بولاي دەمەلەكەت ٴبىلىم كەڭەسى» (گوس) دەپ اتالماق بولعان.

ٴبىلىم دەڭگەيىنىڭ ۋيىمداسۋى ۋزىردە بولماق: 1) ٴبىلىم ٴبولىمى، 2) ٴبىلىم ٴادىس ٴبولىمى.

ٴبىلىم بولىمىندە 3 بولىمشە (سەكسىيە) بولادى. 1 نشى بولىمشە ٴبىلىم قورلاندىرى مەن مەكەمەلەرىن باسقارادى، (قازاقستاندى زەرتتەۋ قوعامى، مۇزەي، كىتاپ ساقتايتۇن ورىندار تاعى باسقالار) 2) ٴتىل زەرتتەۋ بولىمشەسى بۇل بولىمشە قازاقتىڭ ادەبيەت سوزدەرىن تۇزۋ، الىپبە ماسەلەسىن شەشۋ، ٴسولا تۇزۋ سەكىلدى ماسەلەلەردى قارايدى.

3) ادەبيەت، تەاتىر بولىمشە-سى. بۇل بولىمشە: مەملەكەت تەاتىرىن باقىلاۋ تەاتىر، مەكتەپتەر اشۋ، تەاتىر كىتاپتارىن تەكسەرۋ سەكىلدى جۇمىستاردى قارايدى.

ٴبىلىم ٴادىس بولىمىندە باسپا ٴسوز بولىمشەسى پەداگوگيكا جورنالى، ٴادىس نۇسقاۋلارىن بەرۋ، باسىلعان ادەبيەتكە سىن بەرۋ تاعى باسقالار.

تۇزىمدەردىڭ ورنى

مەملەكەت ٴبىلىم كەڭەسى ٴبىر-ىزىمدەۋىندە) كەڭەس اعاسى، ٴبىلىمى قاتشى، جاۋاپتى قاتشى بولادى.

ٴبىلىم بولىمىندە: ٴبىلىم قورلاندىرى مەن مەكەمەلەرىن مەڭگەرۋشى، ٴتىل تەكسەرۋ بولىمشەسىنىڭ باستىعى، ادەبيەت تەاتىر بولىمشەسىنىڭ باستىعى.

ٴبىلىم ٴادىس بولىمىندە: ٴبىلىم پەداگوگيكا بولىمشەسىن باسقارۋشى، جانا وقۋداعى ٴۇش ٴادىس قىزمەتكەرى، باسپا ٴسوز بولىمشەسىن مەڭگەرۋشى بولادى.

10 جىلدىعىن وتكىزۋ

16 نشى جىلعى باسپاۋكىيەتىنە قارسى جالپى قازاق كوتەرىلىسىنىڭ 10 جىلدىعىن قالاي وتكىزۋ جايىندا جوبا اساۋ جۇمىسىن قازاقستان تارىيق ٴۇيرەنسى زەرتتەيتۇن بولىمشەنىڭ باسقارماسىنا تاپسىرعان.

بەرۋعىرامىن جاساپ جاتىر.

مەملەكەت ٴبىلىم كەڭەسى جانىندا مامانداردان مەكتەپ وقىتۋشىلارىنان قۇرالعان ايرىقشا كەمىسىيە ورتالىق بەن جەرگىلىكتى مەكتەپتەردىڭ تاجىرىيبەسىنە سۇيەنىپ 4 جىلدىق قازاق مەكتەپتەرى ٴۇشىن «كومپلەكس» بەرۋعىرامىن جاساپ جاتىر.

جوبا جاسالىپ

ٴبىلىم كەڭەسى لاتىن الىپبەسى تۇۋرالى الگەردە ىستەلەتۇن ىسكە جوبا جاساپ بەرۋ جۇمىسىن ٴبىلىم كەڭەسىنىڭ مۇشەسى شونان ۋلى جولداسقا تاپسىرعان.

ورىسقۇل ۋلى تۇرار جولدا-ماسى كەلدى.

مارتتىڭ 12 ى كۇنى ماسكەۋدە قازاقستان استاناسى قىزىل ورداعا ورىسقۇل ۋلى تۇرار جولداس كەلدى. تۇرار جولداس 17 نشى جىلى قازاق جاستارى تولقىماعا جۇرگەندە الدى-مەن كوممۋنىس پارتىياسىنا ٴوتىپ سودان وسى كۇنگە شەيىن تالماي، سۇرىنبەي جاۋاپتى ٴتۇرلى قىزمەتتەردى اتقارىپ كەلدى.

20 نشى جىلدا شەيىن تۇركستاندا ٴتۇرلى جاۋاپتى قىز مەتتەردە بولىپ، سوڭى كەزدە ورتالىق كامىيتەتىنىڭ اعاسى بولىپ تۇردى.

21-22 نشى جىلدارى ماس-كەۋدەگى ۋلتتار كەمەسەرتىنىڭ ورىنباسارلىق قىزمەتىن اتقاردى، 22-23 نشى جىلداردا تۇركستاندا قالىق كەمەسەرلەر كەڭەسىنىڭ اعاسى بولدى.

23 نشى جىلدان بۇل كۇنگە شەيىن كومىنتەرنىدە قىزمەت ەتتى. كامىنتەرنىن مونعولىيا سەكىلدى شەت ەلدەرگە وكىل قىلىپ جىبەرىلدى. ەندى ورتالىق پارتىيا كامىيتەتىنىڭ ۋيعارۋى مەن قازاقستانعا كەلىپ وتىر.

تۇرار جولداس ٴوزىن پارتىيا جولىنان اۋىتپاۋىن قابىلەتتىلىق، ٴىسى ادىسىنە تاجىرىيبەلى ىسكەرلىگى مەن تانىلعان ازاماتتىڭ ٴبىرى.

تۇرار جولداستى بىلگەن قازاق ەڭبەكشىسى قازاقستانعا كەلۋىنە كوبە جەمىستى ٴىس كۇتەدى. از.

جىيھان - تەرگەن.

جەر استىندا 3 ٴجۇز ٴشار. مەكى بالىكتەردى (ارقيالوگيا) جابىن تەكسەرۋتىن عالىمدار وسى كۇنى تۇركىستاندىڭ اناتولى دەگەن جەرىن قازىپ مەكى اقشالار سەكىلدى تارىيقتا ەرەكتى كوپ بەلگىلەر تاپقان.

سول جەردە 3 ٴجۇزدەي اۋىل، ٴشارلاردىڭ جەر استىندا قالعانىن بىلگەن.

جا ادامسى ۋۋدان پايدالانۋ.

امەرىكانىڭ پارسون دەگەن عالىمى جەر استىنداعى ۋۋدان پايدالانۋ ماسەلەسىن قوزعاپ الدە نەشە ۋلى-بىشكە ٴتۇسىرىپ قورال جاساپ قالىيفورنيا دەگەن جەردە تاجىرىيبە جاساۋ ٴۇشىن جەركە ٴوزىن بۇرانداسالىپ، جانا تەرەڭدىگى 150 مەتىر شاتقا قازعاندا 6 ٴجۇز گرادۋس ىستىقتىعى بار بۇۋ شىققان. سول بۇۋ مەن پايدالانىپ ماشىينەلەر جۇرگىزبەك بولىپ جاتىر.

وت تاۋىنان پايدالانۋ.

ٴيتالىي ۋكىمەتى ٴوز جەرىندەگى اتاقتى وت تاۋىنان پايدالانىپ، ودان شىققان بۋۋ مەن زاۋىت، اپتاماعىل ماشىينەلەرىن جۇرگىزىپ جاتىر.

باسقارما جاۋابى.

ا. ەسەنجول ۋلىنا - قالىقتى قامقورعا جىبەرىلدى.

بوجىيان ۋلىنا - ماماندا وسى جاۋاپ.

مولدا نشە سالىق، دەپ جاز ۋ. شىعاس ٴۇش ايلىقتىڭ تولعان ٴبىراق كەسى قىيىن، باسىلادى سوتقا بەرۋ كەرەك.

سەيىپولامانا - تانىعان مەن تۇيىن ازىر قولىڭدا كەرەكتى مۇنى. ستەرىگىدى وت اشار.

ب مامەتىس ۋلىنا - قىزىل وردا بواستىق انكومىنە جىبەرىلدى.

د. ب. ا. ٴا. قازالى ۋەزىنىن جازعان قابارلارىڭ تولعى تولىق قويىلماعاندىقتان، باسىلمايدى. قولدى ٴتۇز. ٴدپ بەن قويىپ كەلسىن.

ۋاقىتشا شىعارۋشى:
مايلى ۋلى بەيىمبەت.
Вр редактор: Б. Майлин.

جوعالعاندار:

ٴيبىراھىم قىزىنىڭ المالى ۋەزىدىك مەكتەپ ەسەبىندەگى الان كۇۋالىگى جوعالعان.

پازىما داگىر قىزىنىڭ قىزىل وردا ۋەزدىك مەكتەسىنەن الان 97 - ٴنومىرلى كۇۋالىگى جوعالعان.

г. Кзыл- Орда типография Казгосиздата
Казглавлита № 153 Тираж экз. 7850